

עמנואל – הזדמנות לתיקון

עליזה לביא

ידיעות אחרונות 17/6/10

פרשת בית-הספר בעמנואל מהווה שיא במשבר הקשה אליו נקלעו יחסי החרדים עם המדינה, ולמעשה עם החברה בישראל. לא קשה להבין מדוע בעקבות אירועי התקופה מצויים החרדים בתחושת "עליהם". הציבור החרדי רואה איך המדינה נוקטת באופן מסיבי בפעולות הפוגעות בו ישירות והמנוגדות באופן מוחלט לאמונתו ולאורח חייו. כך, הועתקו קברים בבית-החולים ברזילי, בג"ץ החליט על שלילת השלמת הכנסה לאברכים והתערב באופן חסר תקדים בחינוך החרדי, סוגית למודי הליבה בפתח, חוק טל והגיוס לצה"ל עולים שוב לדיון ועוד.

באופן פרדוקסאלי מתרחש המשבר דווקא כאשר חומות ההתבדלות, בהן הקיף עצמו הציבור החרדי, הולכות ומתמוססות. במשך עשרות שנים בידל ציבור זה עצמו מזרם החיים במדינה, והסתגר בדלת אמותיו. בעשור האחרון ניכרת מגמה שונה. הציבור החרדי נוטש דה-פקטו את גישתו המסויגת כלפי המדינה ומוסדותיה, וכובש לעצמו מקום בשיח הציבורי. לא רק בנוגע לסוגיות דתיות אלא גם בנוגע לסוגיות חברתיות-ציבוריות.

יתכן שדווקא מציאות מבורכת זו, של תחילת ההשתלבות, היא המבליטה את נקודות המחלוקת ומובילה למשבר הנוכחי. כל עוד הסתגר הציבור החרדי בחצרותיו, נמנעה החברה הישראלית מלנסות ולהשפיע על נורמות התנהגותו. אולם, כאשר החליט ציבור זה להיכנס לזירת החיים הציבוריים ולומר את דברו, מתבקשת ממנו עמידה בנורמות הנדרשות מיתר חלקי החברה. וכך, נושאים כמו הגיוס לצה"ל, השתתפות בכוח העבודה וכדומה, עולים לסדר היום הציבורי בעוצמה ובחריפות.

הגיע הזמן להתמודדות אמיצה ומקיפה עם מעמדו של המגזר החרדי. ההתמודדות הנדרשת הינה משני הצדדים גם יחד. על מנהיגי הציבור החרדי להבין כי העידן הקודם של ישיבה על הגדר חלף עבר, וכי עליהם להנהיג את קהילותיהם לכיוון של השתלבות כוללת בחברה הישראלית ובמטלות הכבדות המוטלות עליה. אי-נקיטת מהלך זה תעמיק את המשבר ותגרום להחרפת היחסים בין הציבור החרדי ליתר

חלקי החברה. מאידך, על החברה הישראלית לגלות אורך רוח, סבלנות ובעיקר הבנה ורגישות לתהליך ההשתלבות. אם לא נדע לעשות זאת, אנו עלולים לאבד זה את זה.

פרשת עמנואל היא מקום טוב להתחיל. ראוי שאת את הצעד הראשון תעשה המנהיגות החרדית. ולו רק משום שקשה להאמין שרוב הרבנים החשובים משלימים עם חילול השם שיוצרת הפרשה, ועם שנאת החינם שהיא גורמת – גם בתוך המגזר החרדי. אפשר להתבצר בעמדות הקיימות, ללכת כקדושים מעוניים לכלא, ולהלחם על "טהרת החינוך". אולם, מהלך פופוליסטי זה יעניק סיפוק רגעי לנוקטים בו, ויוביל להחרפת העימות ללא תוחלת.

הפתרון הנכון הוא הידברות כנה. על מנהיגי הציבור החרדי אשכנזים וספרדים כאחד להתכנס יחדיו. לשלול בקול רם וברור כל מדיניות שעניינה אפליה ולקבוע בהסכמה מדדי סיווג חינוכיים כנים ושקופים, שאינם מסווה לסיווג עדתי או מיגזרי. אם כך תפעל המנהיגות הרוחנית החרדית, חזקה על הורי התלמידות בעמנואל שיקבלו את הדברים, וכך עשויה מכשלה זו להפוך לאבן היסוד במהלך השתלבות הציבור החרדי.